

Ajalehes Sakala 1882 järjeloona ilmunud J. Rezoldi reisikiri teekonnast Thbilisist Krimmi. Nagu Rezoldi hilisemate kirjade järgi võib otsustada, jäi selle reisikirja avaldamine Sakalas pooleli. Taga-Kaukaasia: Thbilisi. Khutaisi. Poti. Batumi. Abhaasia: Suhumi ja Estonia küla eestlased. Jaan Kilk. Arvata-vasti Uus-Athose klooster. Venemaa: Adler. Novorossiisk. Krimm: Kertš. Jal-ta. Livaadia. Sevastopol. Simferopol. Aleksandrovsk. Kunstnik Aivazovski. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Sakala (nr. 36), 4. detsember 1882, lk. 5–6

**J. R. Rezoldt'i teekond 8000 wersta,
Tiflisist Eestimaale ja sealt tagasi,
Juuni-, Juuli- ja Augusti-kuus 1882.**

I.

Auustatud „Sakala” lugejad!

Wana tuttawa reisi-laulu sõnad ütlevad: „Kes palju käin'd on mõnda näin'd, sest tehkem kõrwad lahti.” Sellepärast palun siis armsaid suguwendi kõrwad lahti teha ja minu reisi lugu pealt kuulata, mis olen oma silmaga näinud ja kõrwaga kuulnud, ühe kaunis pitka reisi peal, nii kui alamal leiате.

24. Juunil, mil kõik koolid kinni ja iga üks laste kaswataja, kellel vähagi wõimalik on, tõttab omast elupaigast, kus aasta otsa kibedaste inimese sugu waimu põllul tööd oli teinud, mailmasse oma meelt jahutama ja ihu terwist karas-tama. Nõnda ka mina rändasin ülemal nimetatud päewal, ühe koolmeistride institudi professoriga, Tiflisist raudtee kiirul Poti linna poole, mis musta mere hommiku pool kaldal seisab. — Ilm oli ime ilus kena, kui hommiku kell 9 ka-he hobuse tõld trepi ette sõitis, mis meid raudtee waksali peale wiis, kus pool tundi pidime weel ootama, enne kui must ruun norskama hakkas. Reisijaid oli väga palju; iga sugu ja iga seisuse rahwast, kes kõik, mõned lühikese, mõned kauge käänu käänajad olid. Krusinia würstid ja mõisnikud, kui hein-putked wirajad, sirged, pikad ja peened oma ime ilusas Asia riietes; kirshalid (kahe teraga saabli moodi mõegad) kuld kilpide ja tuppodega wöö külles. Kõik kõr-ge otsaesise, musta juuste ja silmadega; julge mõrtsuka moodi nägudega me-hed. Nende kõrwal peened, õrnad Aasia neiud, kes väga mahedast oma koos reisijatega juttu puhusiwad, et mitte seda lühikest, rõemust, õnneliku silma pilkmist ilma asjata mööda lasta, kus mõneks ajaks lahkumine armsate wahe-le astus. Ka minul trehwasiwad mõned tuttawad naisterahwas, nii hästi Eü-roopa kui Aasia sugust siin ees, kes minu reisi ees märki hea meelega teada tahtsiwad; sest siit poolt tuttawad neiud sunniwad mind peaaegu wägise kosja teed käima, mis neil omalt poolt väga õigus on, sest minu maja tallitus nõuab seda kibedaste, et üks õrnem sugust oleks oma õrna käe ja sõnaga tuetamas ja juhatamas, kelle wastu mul omalgi mitte miski ütlemist ei oleks, aga ei leia oma teiste seast. — —

Punkt kell kümme hakkas tule-täk tolmutama, nii et rattad raksusiwad, suurte kõrge mägede ja orgude wahelt läbi, mööda Kuuri jõe kallast. Kahel pool tee ääres kaswas kaunis ilus wili ja wiina puud mäe rinnal. Ligi kakssada wersta Tiflisis, Kutaiisi linn, kus kinnipidasime ja linna iludust ja alwust waatama läksime. Kui wõeraste majas olime aset wõtnud, endid teerietest wabastanud ja jalutamise riided selga pannud, sõitsime linna ümberkaudu silmaringi wõtma. — Käisime mõnes lust aias ja klubi majas, mis meile mitte wäga meelt mööda ei olnud, sest et suuremas linnas, nagu Tiflisis, kõik palju suuremalt ja toredamast on asutud. Teisel päewal tegime seda sama. Kuulsime kuulsa Ungriamaa laulja neiu Ilka Ukai laulmist ja sõrasõudliku ette lugemist, mis wäga mehine näitas olema. Linn on omast kohast kaunis ilus, aga puhtust oleks enam soowida linna walitsuse poolest. Tema seisupaik on kohisewa jõe kaldal, halja metsa sees, mis kõik uulitsa ääred ärakattab. Waimuliku seminari inspektor juhatas meid kõik tähtsamad kohad wäga sõbralikult läbi. — Kirjutamise wäärt põle siin suuremad ühtegi, kuid et kõige paremad wiina keldred läbi käisime, kus puuda wiisi wiina müüdi ja kui oleksime osta tahtnud, siis üks pudel kaheksa kopikat oleks maksma tulnud. —

Siit sõitsime mõne sõbra saatusel Poti linna, kus enne Batumi Wenemaa all saamist Kaukasiamaa sadam oli. Selle sadama ehitus on mitmed millionid kroonu raha maksnud, aga siiski ei kõlba, sest et suured wee wood teda jälle täis ajawad. Laew „Babushka” (emake) on selle pärast sadamasse seatud, kes kui sarapik (wahel toimetaja) suurte laewade asju ja kaupa kaldalt merele ja meerelt kaldale toimetab. Siin olime ööd klubi majas. Käisin mõnda sõbra siin waatamas, kes kroonu ametid Potilinnas peawad. Teisel päewal kell 12 sõitsime siit wälja Batumi linna poolt, mis sõja wõitude läbi 1877 Türgi käest Wenemaa alla langes. Laewa peal leitsin ühe Shweitsimaa üliõppija ees, kellega juba Tiflisis ühes perekonnas olime tuttawaks saanud ja kes nüüd omale maale reisis. Õhtuks jõudsimme Batumi linna; päew oli weel kaunis kõrges ja meile anti aega neljaks tunniks linna waatama minna. Siin on sadam juba nii hea, et kõige suuremad laewad 10. sammu peale kalda lähedale wõiwad minna. Sadanded lodja mehed, kui sipelgad surusiwad ümber laewa ja oliwad walmis mõne kopika eest reisijaid kaldale wiima. Batumi linn on wäikelane; enamiste weel wana Türgi wiisi ehitustega: Puumajad, katuksed, nii et peal wõib jalutada. Wiimsel ajal ehitakse juba palju Eüroopa wiisi majasid. Kauba ajamine on siin suur ja iga pidi heas korras. Inimesi on mitmed sugu ja mitme maa nurga rahwast wõib siin näha. — Wäga elaw näitas kõik rahwa asjandus olema elus ja olus. — Ka mõne Tiflisi linna preili ja prouaga juhtusin siin kokku. Oma wanu tuttawaid ja sõbru ei olnud mul aega minna waatama, keda mul Batumis kaunis hulk elamas on. Ka ujumas käisime mere wees, mis nagu iga mees teab, reisijatele suureks kehakarastuseks on. Wastu ööd sõitis aurumasin wälja ja teisel hommikul, kell üheksa, kui kohwi olime kajutis joonud, wilistas masina toru Suchumi linna al. Reisijaid lasti maale mõneks tunniks, mis minule wäga kibedaste tarwis oli. Wist mõned on ehk lugenud, et Suchumis on nüüd üks Eesti koloni asunud, kes Samarast wälja rändas ja kelle saadikutega mina mull seda maad käisin läbi waatamas ja neile seda asja kõik aitasin toimetada ja korda saata. Nead oliwad juba enne seda paar nädalad ligi sada perekonda siia jõudnud ja seisiwad nimetud linna al laagris

kui wanad ennemuistsed isa Abrami lapsed Jordani jõe ääres, ning ootasiwad parast aega oma osakonda sisse astuda. Paar Eestlast oliwad mere kaldal, kellele ma ennast tunda antsin ja soovisin Piri ja Kilkiga kokku saada, kellega mullu aasta nimetud maa pärast rändasime. Lühikese aja pärast oli neid üks hulk seal koos ja teatasiwad minu kurwastuseks, et nemad linna juurest wälja walitsetud maad ei ole wastu wõtnud ja palusiwad riigi walitsuse käest teist kohta, 24 wersta kaugemalt. Minu arwates on nad kül eksinud selle walitamise juures. Abshakwa maa koht on Suchumis igapidi korrapäraline. Es-malt on ta linna lähedal ja igapidi kosumaa; teiseks on see maa künkeline weerjas kõrgustikudega. Siin põleks mitte nii hõlpsalt külmtõbi külge hakanud. Küla oleks wõinud mäe weerupeale saada ehitud, mis uue koha peal wõimata on, sest et maa ühetasane on. Üle selle oliwad nad siia selle kõige hullemal ajal tulnud, kus haigus wäga kergelt külge hakkab. Siis kül ei olnud weel ükski nendest haigeks jäenud, kui ma seal käisin — aga kes teab, mis edespidi tuleb. Kaukasiamaal on meie kümme sammu peal sagedaste klimatia muutus; ühes kohas on inimesed ühtepuhku haiged, teises kohas terwed. Mis teha, jälle pean ütlema, igal mehel olgu oma piip ja oma tubakas ja omad tuleksed ka. Põletagu nii kuidas oid (pea aju) annab. Sõbra Kilki saatusel sõitsin laewale.

Sakala (nr. 39), 25. detsember 1882, lk. 5

II.

Suchumist wiis tee ilusat mere äärt mööda 25 wersta ühe munkade asutusesse, mis apostli Siimeoni järele nimetatakse. Nimetatud kolonii asutaja on üks waimulik mees Hironimus Gegumea. Peale saja munga on siin elamas, kes mitmesuguseid käsitöösid teewad ja ka kõikisugu maa- ja aiawiljasid hariwad, ühe wäga ilusa kloostri, kolme kordse ja kiriku mitmesuguse kõrwalise hoonetega oliwad nad enestele ehitanud. — See koht on ärarääkimata kena ja ka igapidi terve kliima elada. Sealt edasi sõites tulime ühte weikesesse linna, mis saksa nimega Adler (ronk) hüütakse, kuhu meie laewa pealt hulk Türgi maalt wälja rändajaid saiwad maha lastud, keda kroonu siia elama asutab. Armuta suured paplid (Saksamaa aawad) kaswasiwad siin ümber kaudu linna lähedal. Nimetatud wäljarändajad oliwad hirmus mustas riidis, nagu meie pool mustlased. Mitmetsugu majatallituse riistad oliwad neil kaasas: potid, laekad ja mitmed muud meil tundmatad maja asjad kõik Aasia wiisi järele nikeratud. Tee käis ikka järjeste mööda Musta mere äärt kunni Noworosseiskisse. Selle wahe peal oliwad kuus weikest linnakest, mis kõik kaunis ilusa kohtade peale oliwad asutatud. Noworosseiski on üks weikene linn, kus wäga palju suplejaid käiwad. Ses linnas oli mull üks inshenör tutaw, kelle poeg minu koolis saab kaswatatud. Tema abikaasa ja tütar reisisiwad meitte seltsis Kutaiisi linnast suwe ajaks Noworosseiskisse suplema. Laew pidas wäga wähe siin kinni, nõnda et waewalt olime maale jõudnud, kui jälle tagasi wilitadi. Sõit läks nüüd ühest weiksest linnast Anapast läbi Kertshi linna, mis Kertshi merekitsuse juures, kust tee Asowi merde wiib, seisab. Nimetatud linn

on väga ilus. Ehk veel neid ime ilusaid neiusid, kes sagedaste parwes wasta tuliwad, kui laewalt jahutama sõitsime. Need näitasiwad kõik, nagu wana jumalate lugudes loeme, kui mere ehk näki neitsid wälja, keda aga ainult üks maalmeister wõib meie surijate silmade ette loomulikult, jumaliku iludusega maalida. Nõnda on sagedaste taewalikult lõunemaa looduse wägi oma õrnat suug paradiisi kaunistusega ehitanud. — Ma sõitsin ühe suurtsugu prouaga ja ülemal nimetatud Shweitsimaa üliõppijaga linna riistati ja põigiti läbi waatama. Siin on üks väga tähtjas museum, sellepoolest, et siitsamast linna juurest on kaks wana kurgani (peidu hauda), kuld ja kuninga kurgan, mõne aasta eest leitud, kust ülewäga palju wanu asju leiti, mis Kertshi linna elanikud mõni tuhat aastat tagasi oliwad pruukinud. Sest Kertsh on üks wana Greeka linn, tema õitsewast ajast veel alal hoietud, kus wist Agamemnon, Achilles, Menelaus ja mitmed muud historialikud mehed on asjandanud. Siit pole mitte kaugel need kohad, mis wanad Kreeka sündinud lugud meile kustunud ajast kuulutawad, nimelt: Ifigenia Tauruses, kuninga Agamemnoni tütar; Jason, kes Medea ära pettis; Theseus, kes Ariadnet armastas; kuulus Tartarus, kust esmalt Tartarused oma nime saiwad ja palju teisi kohte. Ülepea öelda, nii kui terwe Mustamere äärne maa igast kandist ilus ja rikkalt on kõige kenama loomuse iludusega ehitatud, kus inimese waim seda kõiki nähes nagu rõemu riigis ujub, nii on ka tema ajalugu ütle mata luulerikas; sest kuidas loomus kusagil on, nõnda loob ta luulerikalt selle koha elutsejaid ja sellega ka tema ajalugu. Kus enam elu, seal ka enam juhtumisi ja ajalugu pole muud midagi, kui juhtumised, mis päewade, kuude, aasta sadade ja tuhandete sees on ette tulnud. Loodus annab meid oma wägewast põuuest wälja ja wõtab meid jälle oma rüppe wasta ja looduse lahutuse kunst (Chemie) muudab meid tõisteks ollusteks ümber.

Üks alaline ümber muutus on meie loomuse riigis lõpmata käsil. Täna kõnnin, räägin, mõtlen, tunnen rõemu ja kurbdust; lühikese aja järele, kui keemia protsess oli minu kallal tööd teinud, paneb üks ilus neiu roosi näul mind oma rinda ja kui armuke wasta tuleb, kroonib ta oma armastust weel sellega, et mind õrnalt tema kätte ulatab ning siis häbelikult oma teed lippab. — —

Kertshi linnas on selgeste näha, mill kombel selle aegsed inimesed, kui ülemal nimetasime, asjandasiwad ja elasiwad. — Esmalt kuld kurgan. See on üks ülesleitud wanaaja koht kõigisuguse wanaaegse asjadega. Siin on wanu rahasid, mitme keisri ja kuningate aegust; kausisi, lühtrid, sõlga, helmeid, potta, astjaid, tündreid, tünnikuid ja mitmeid muid wanaaegseid tarwituse asju. Kõik need asjad on ime kunstlikult ja peenet wiisi tehtud, mis meie aegsed inimesed ei wõigi wist enam järele teha; tõiseks wõlwitud kuningate hauad mitmesuguste asjadega. Nimetatud kurgan on ühe tehtud mäe sees. Neljast küljest oli teda juba kaewatud, aga mitte ülesleitud, enne kui kogemata üks kord peale juhtuti. Mäe otsast oleks kõige kergemalt sisse saanud, sest siin pole wist enam kui paar jalga mulda peal; külgedest selle wastu on mõnest kohast mõnikümmend sülda. Wäga ilus kiriku aed kaunistab linna oma mitme kuulsa mehe mälestuse kujudega ja üks tütarlaste instituut, mis terwes lõuna Wenemaal kõige kuulsam on. Siia saadawad kõik rikkamad rahwas mõne tuhande wersta tagant oma tütreid õppima. Kaks sada pianiinod ehk klawerid on sellel koolil. Õpetus saab väga heaste antud, kõige paremad ja

kuulsamad kooliherrad ja preilid saawad siia walitsetud. Prantsuse ja Saksa keelt saab wäga hoolsaste õpetatud. Mul on mõned kaswandikud tuttawad, kõik näitawad wäga ühes waimus olema kaswatatud.

Sakala (nr. 1), 11. jaanuar 1883, lk. 6

III.

Kui kõik linna iludust: rohuaiad, klubi ehk pallimajad ja ülepea kõik, mis tähtsamad paigad, olime läbiwaatanud, sõitsime kell 12 laewa peale tagasi, mis järele laew pea minema hakkas. Tõisel õhtul jõuudsime Feotosia linna. Üks imeilus linn kena jalutamise kohaga, kus muusikandid iga õhtu mängiwad ja jalutajate meelt jahutawad. Iseäralist siin küll suuremat midagi ei olnud, kuid et wäga kuulsad ja kenad suplemise kohad, mis ka meiegi tarwitasime ja kuulsa Wene maalmeistri piltide näiteplats, mis waatamas käisime. See maalmeister, Aiwasowski, on sellepoolest kuulus, et tema ühe ime lühikese aja sees, kas tunni ehk kahega, suure pildi kenast wälja maalib, mille kallal tõised maalijad 2 kunni 3 nädalat peawad tööd tegema. Feotosias oliwad niisamuti kui Kertshis ime kenad neiud, kes kui tropia kliimas (lõuna päikese luha all) kaswanud kenad lilled merereisijaid waimu poolest ülendawad, paradiisi pilti waadates. Siit sõitsime Jalta, kus kuulus Keiserlik palee ehk suwe elumaja Liwaadia on ja ka kuulus suplemise koht. Jaltas on mereääri mööda weel tõisi ime kenasid paleesid (kuninglikuid ehitusi); nimelt: Arianda, suurwürsti Konstantini palee, mis mullu ära põles; Alupka, würst Woronzow'i omadus; Kristali palee, ühe rikka kaupmehe Malzema jagu; Aigio, ühe Petersi päralt. Jaltas on loojad jumalad oma wägewust üles näitanud lõpmata osawusega. Äraráakimata kenad kohad on siin igal pool. Maa, see õnnistaw sigiduse ema, on kõigisugu kasudega ja wiljadega seda paika taewaliku toredusega ehitanud ja õnnistanud. Näituseks, siin kaswab üks iseäraline selts pähklepuid, kellest üks ainuke puu peab 200 rubla omanikule aastas sissetooma. Meie õnnis Keiser Aleksander II. elas suwe aegadel enamiste ikka Jaltas oma suwelossis Liwaadis, ja kirjutas mõndagi uue seaduse punkti siin alla. Siit sõitsime Sewastopoli linna, mis ajaloos wäga tähtjas on. Kui siia jõuudsime, tuli esmalt laewa pealt lahkudes sõbradest jumalaga jätmine, kellega meie wäga õnnelikult ja rõemsaste terve nädala, mis laewa sõit kestis, koos elasime. Tee lahutas meid ühest teisest mitu tuhat wersta ära; aga armas mälestus on meile kõigile ära kustumata südamesse jäenud. Iseäranis wäga südamelik lahkumine oli minu ja ülemal nimetatud Shweitslase ja Kaukaasiamaa ülema inshineeri walitsuse direktori proua wahel. Kõigis linnades käisime seltsis kohte ja paikasi waatamas. Siin ei küsinud meitest keegi kui palju see ehk see asi maksab, kui aga meie rõem ehk nali sai täidetud. Feotosia linnas Ainasowski piltide kaleriis sai meite wahel pisike kihlwedu ära peetud, mis prouale 25 rubla maksma tuli. Meie ei tahtnud wastu wõtta, aga tema sundis meid wägise, üteldes, et kui Teie ei aha wõtta, siis pole ma enam Teie seltsi osaline. — Muidugi sai wasta wõetud ja seltsis ära purjetatud. Mis sa paraku Jumal siin weel purjetad, kus juba laewa peal pileti

wõtmisega ka söök peab ühtlasi ette ära maksetud saama ja neli kord päewas Jumala rooga antakse. Lõuna ja keskhommik igakord kunni kaheksa rooga kantakse korruga lauale ja igapähele pool pudelit wiina (weini) ehk pudel õlut. Toidud kõik nii heaste tehtud, et kõige suurema würtsi laud ei wõi paremaid enam kanda. — Mitmed reisijatest oliwad küll merehaiguses ja sellepärast wist söömaisu ehk kadunud, aga mull pole loomus seda õnnetuseks annud; mida enam laew kiigub seda lustakam, ja söömaisu hea kui mõnel mõisnikul. Sewastopol awaldab oma wäljanäituses kurbliku möödaminekuid; hulk wanu rususid kuulutawad reisijatele, omas tumedas waitolemises, hirmust Krimmi sõda 1853—1856. Kõik loomus näitab siin weel praegugi nagu leinawat. — Poole jala paksune liiw on enamiste igal pool uulitsate peal, mis alglõpmata tolmab. Ka dom-mägi on siin, kus kaunis salk puid kaswab ja puhwet jalutajatele ihu karastuseks on. Tolm on puud ja majad kõik täis puistanud, et kui wanad hallid tudid wälja näitawad. Nelja admirali nimeline kirik on siin tähtjas, kes sõja ajal surma saiwad, nimelt: Kornilow, Nahimow, Lasarew ja Istamun. Kassarski mälestuse sammas seisab dom-wärawa ees, kes Merkur'i peal kamandas (käsku andis) ja kui waenlased teda laewaga tükkis wangi tahtsiwad wõtta, siis püssirohu kirstu põlema pani, et waenlase laewad temaga seltsis wastu taewast lendasiwad. — Siit on wiis wersta lahingide wäljade kohad, ühe wäikese mäe ääres, kus sadatuhandade hauad on, mis sõja ajal saiwad maetud. Seal on haudasi, kuhu 5—10,000 inimest korruga maetud saanud. Neis kohtades, kus hulga kaupa on maetud, pandud ilusad mälestuse sambad ülesse pealkirjaga: „Брацкія магілы” (wendade hauad). Mäeotsa on üks õigeusu kirik ehitatud, palju pühade kujudega, kelle ees alalõpmata tuled põlewad. Nende ohwitseride nimed on seinte peale tahwlitesse üles kirjutatud, kes Sewastopoli sõjajaeg langesiwad. Ka Eestimaalt oli mõni tuttawa nime, mis siin igaweseks mälestuseks oli ülesse pandud. Kui reisijad kiriku tulewad, antakse neile üks suur raamat ette, kuhu igaüks wõib ühe oma tuttawa ehk sugulase nime sisse kirjutada, kes juba haudas hingab, ja selle eest peab tema siis pisut püha altari peale ohwerdama. Igal pühapäewal saawad kirjutatud nimed koguduse kuuldes ette loetud ja neile hinge ülendust palutud. Et minu eit juba ammu hauas hingab, siis kirjutasin tema nime sisse ja maksin sea-dusliku hinna palwetamise eest. — Sewastopolist sõitsime Simferopoli linna, mis kesket Krimmi poolsaart seisab. Selle tee peal tutwustasin ühe noore Poola mõisnikuga, kes Jaltas mereweel oli, aga nüüd meite seltsis Eestimaale Mere külasse mere wette, sõitis. Simferopolis pidime wiis tundi järgmise rongi peale ootama. Sellepärast oli meil aega linna waatama sõita. Pimedaid linna uulitsaid mööda käisime sinna ja siia. Korruga hakati meid taga ajama. Näitas üks pime juutide alew olewat. Et ruttu edasi jõuuda, uhtusime meie woorimehele ja woorimees hobusel selga, sell kombel jõuudsime eest ära suurematesse uulitsatesse, kus tihemine inimesi käis ja enam midagi karta ei olnud. Tõisel hommikul sõitsime edasi Losewoi poole. Tee peal jätsin oma sõbrad maha ja jäin üheks päewaks Aleksandrowski linna, kus mul mõned sõbrad ees oliwad ja neile midagi Tiflisist kaasa oli antud kätte anda. Apteekri herra Richter, kellega mull tegemist oli, wõttis mind väga lahkeste wasta ja nõndasamuti tõised sõbrad. Sõitsime linna igapidi läbi ja suplesime weel wiimaks Dnieperi jões. Aleksandrowski on üks weikene linnakene ilma miski iluduseta. Seal ümberkaudu on aga mitmed Saksa koloniid ehk asutused, mis

wäga heaste õitsewad. Ka siin linna sees on üks Saksa asutus, kus kõik enamiste rikkalt elawad. Mõne warandus on kunni kaks sada tuhat rubla suur. Tõisel päewal sain lahkest sõbradest waksali peale saadetud ja tolmutasin raudtee peal edasi Losewoi linna. Pea tutvustasin kahe preiliga, kes Peeterburgis üliõppijad oliwad. Need jutustasiwad lahkeste oma õpetusest ja elust Peeterburgis. Wäga targaste näitasiwad nad koolitatud olema. Ka üks suurtsugu proua oli nendega seltsis, kellega ma sõbraks sain. — Kui pärast ära lahkusiwad Jekaterinoslawi, tellisiwad mind wõeraks, aga aeg ei annud minna. Andsiwad omad adressid ja palusiwad tagasi tulles sisse keerata. Minu tagasi tee läks tõist aru ja ei wõinud sellepärast minna, mis küll tulewaks aastaks jäeb, kui elu ja terwit on. Siit pole mitte kaugel Losewoi linn, kellega ka Krimmi poolsaar lõpetab. Kust nimetatud poolsaar otsa lõpeb, lõikab meri sügawaste maasisse, nagu igamees pea geograafia kaardi pealt wõib näha. Tähelepanemise wäärt on siin see, et siia soola korjamise kohad on sisse seatud. Mere wesi lastakse õhukese suurte laia platside peale, kui weikeste wäljadele joosta ja pannakse siis wesiwärawad ette, et uut merewett peale ei jookse. Palaw päike kuiwatab wee jaud ära ja soola jaud jääwad maha walgendama kui lumekord maa peale. Nüüd aetakse sool kokku kui lumeanged ja lastakse uus merewesi jälle asemele jooksta, millega niisamuti kui esimesega saab tehtud; sell kombel korjawad omanikud hulga soola kokku, kellega tuhanded kaubaturud saawad täidetud.

Must ruun tõttas norskades tuule kiirul edasi Harkowi linna poole. Iseäralist ei tulnud siin tee peal midagi ette. Maa kahel pool tee äärt mööda on lage, aga kõik põlluks tehtud, kus igal pool hea wili peal kaswab.